СТАНОВИЩЕ[1]

от проф. д-р Ефрем Ефремов, ръководител катедра „ Пресжурналистика и книгоиздаване“, Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ „ Св. Климент Охридски”

за придобиване на образователната и научна степен „доктор”/„доктор на науките“ в по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации – История на българската журналистика)

с дисертационен труд на тема:

„**Типология на пресата на френски език – българска и чуждестранна в България (1878-1944)**”,

представен от Велина Красимирова Велинова,

редовен/задочен/свободен докторант в катедра „История и теория на журналистиката” на Факултета по журналистика и масова комуникация

с научен ръководител проф. д-р Здравка Константинова

Оценка на качествата на дисертационния текст

Представен ни е един сериозен труд. Темата на изследването не е разработвана задълбочено от българското медиазнание. Разработката е интригуваща, защото разглежда и типологизира изданията на френски език (световен език за разглеждания период), които отразяват не само официалната позиция на страната ни, но и вижданията на революционни организации, които искат - чрез френския език - идеите им да достигнат едновременно до много по-голяма аудитория и до сериозни политически фактори. Трябва да отбележа, че анализът обхваща сериозен времеви период – от Освобождението на страната ни до 1944 година. По тази причина виждаме и внушителен брой изследвани издания - 53.

Предложените от автора хипотези са научно издържани. Задачите са коректно поставени и не са никак леки: да се типологизират разнородните издания по пет признака и да се анализира

[1] *Забележка: Текстът в курсив предлага опорни точки за оценка на изследователските резултати. Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници*

съдържанието им в ключови периоди от историческото развитие на страната. Поставянето и решаването на тези задачи определено е принос в науката

Авторът задълбочено е разгледал в теоретичната част на труда множеството възгледи за комуникацията и пропагандата. Представената теоретична база и рамка е в принципна връзка с основния текст, но не е докрай убедително свързана с него от автора. Това обстоятелство следва да се приеме повече като препоръка, отколкото като критика, тъй като всеки изследовател следва да има мотивиран подход при структурирането, но и свободата да композира текста си по начин, който намира за логичен и убедителен. В теоретичната част са цитирани както добре познати на световната аудитория възгледи на признати учени като Ласуел, Маклуън и Липман, така също и виждания, припознати от доста по-тясна аудитория – като тези на Алфандари и Бондиков.

Има логика в обясненията за пропагандата като процес, защото голяма част от българските издания на френски език са служили за пропагандите цели на тогавашните правителства.

Както вече беше споменато, Велина Велинова е изследвала значим медиен масив, типологизирала го е, анализирала е политическите му цели и послания. Методологията е научно издържана, материалите са достоверни и емпиричните данни са събрани, обработени и анализирани по изключително коректен начин.

Текстът е композиран съобразно изискванията и етичните стандарти на научната общност, езикови-стиловите качества са безспорни.

Приноси на дисертационното изследване

Приносите на труда са няколко, като особено впечатление прави изследването на военната цензура и нейните български измерения. Подобен оригинален подход придава добавена стойност на настоящия труд.

Безспорен принос е изследването на отделните издания и политиката им, на базата на които се открояват ясни паралели между клишета и пропагандни постановки от политическия дискурс през различни исторически периоди. Познати и на съвременната аудитория са, примерно, най често употребяваните изрази в защита на политиката на Ал.Цанков: „национално обединение“, „край на хаоса“, „да се защити правния ред“, „за мирен икономически и социален напредък“. Естествено, противниците на режима са обявени за „агенти на чужди държави“ - отново „жива” формулировка и в нашето съвремие. След събитията през септември 1923, в правителствените издания на френски език се твърди, че „народът е на тяхна страна“ и че „има

всенародно одобрение към предприетите мерки от страна на властите“.

След преврата през 1934 година е представена идилична картина на обществото и се подчертават идеалистичните подбуди на извършилите преврата. „новата власт- не говори, а действа“ е ключов момент в представянето й, както и че „народът я приема добре“. Очаквано, изданията отбелязват „оздравяване на обществения дух“, виждат и „необходимост от саможертва в името на нацията“ (с.238)

В годините, когато България взима страна във Втората световна война, се твърди, че „войната е неизбежна и необходима “, че „Тристранният пакт ще осигури стабилност и мир“, че „има единство между народ и владетел“.

Както беше подчертано, идентифицирането на едни и същи и повтарящи се през годините пропагандни тези, които продължават и до ден днешен, е значим принос на работата.

Друг принос е осветляването на важна и обединяваща характеристика на значимите фигури на видни наши интелектуалци, творци и общественици като Симеон Радев, Любомир Милетич, Петър Нейков, Боян Пенев, Петър Увалиев – те са автори и редактори в изданията на френски език. Специално внимание трябва да бъде отделено на Симеон Радев и неговия „Mouvment Macedonien”, който излиза през 1903 година. Ако останалите издания на френски са пряко свързани с отделни министерства, тук виждаме пряка връзка с каузата на Симеон Радев, а именно – осъществяването на българския национален идеал. Той следва заветите на Раковски за „ключовата роля на печатната пропаганда за постигане на обществени цели“, като в своите текстове показва фасадния характер на османските реформи, обяснява целите на македонското движение за обединение с Родината и реалното състояние на българското население, останало в тази географска област под турско управление.

Иска ми се да отбележа и принос, който остава в периферията на основните приносни моменти на труда, но който показва сериозна тенденция. Свързан е с включването и изследването на изданието „Сеизмологичен бюлетин“, което започва да излиза през 1907 година. На страниците му няма политика и пропаганда, аудиторията му е със специфични научни интереси. Но точно подобни издания са показателни за желанието на страната ни да се впише в модерния свят по всеки възможен начин.

За да обобщя – приносите в работата на Велина Велинова са сериозни и значими. Работата има качествата да се превърне в основа на много следващи изследвания.

Бележки и препоръки

- Ще започна от приложената библиография – трудът би спечелил от това да има включени повече френски теоретици и практици, които да изследвали или работили в тези периоди.

- Вероятно има причина, но тя остава неясна - четири от изданията на френски са посветени на филателията.

Въпроси

- Деклозиеровата афера и други подобни на френски мошеници отразени ли са в печата на френски и какво е отношението към тях ?

- Франция в две световни войни е срещу България, налага унизителния за нас т.нар. Мирен договор и репарации, изпраща окупационни сили – тези факти променят ли отношението на анализираните издания и на обществото към франкофонската идея ?

В заключение,

трудът отговаря на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „ Св.Климент Охридски“. Велина Велинова има нужните публикации и покрива минималните изисквания по чл.63, ал 1,т.4 и чл.69, ал.3.

Текстът е с доказани научни приноси, еднозначната ми положителна оценка мотивира и моето становище, което е в полза на присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Велина Велинова.

Дата: Рецензент: